

4. Habermas J. The Inclusion of the Other: Studies in Political Theory. Cambridge: The MIT Press, 1999. 301 p.
5. Гай-Нижник П.П. Солідаризм як соціально-політична концепція: нарис історії розвитку в Європі та Україні. *Гілея*. 2011. № 44 (2). С. 5–24.
6. Заблоцький В. Солідарність. Філософський енциклопедичний словник / за ред. В. І. Шинкарука. Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис, 2002. 742 с.
5. Солідарність. Український словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgibin/u/book/>

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Литвиненко А. Л.,

доцентка кафедри культурології, філософії та музеєзнавства ПНПУ імені

В. Г. Короленка

allailytvyненко@gmail.com

Визнання гендерної рівності – один із основних аспектів сталого розвитку і забезпечення прав людини у демократичному соціумі. На сучасному етапі розвитку українського суспільства гендерна політика є важливим маркером як національної, так і місцевої (регіональної) політики нашої держави. Упровадження гендерних підходів на рівні місцевого самоврядування – важливий чинник розвитку кожного українського територіального осередку. Як свідчить досвід, маленькі міста часто можуть бути більш спроможними до активних реформ, навіть, у порівнянні з мегаполісами.

Доведено, що гендерна нерівність стримує розвиток суспільства та уповільнює його економічне зростання. Сучасний розвиток економіки дозволяє жінкам і чоловікам формально мати рівні права в бізнесі, проте якість зайнятості чоловіків і жінок у житті місцевих громад є різною.

Вибудувати ефективну гендерну політику на місцевому рівні неможливо без аналізу гендерної статистики, встановлення уже наявних у суспільстві гендерних розривів. Здійснювати такий аналіз необхідно за допомогою гендерного паспорта територіальної громади. Міські цільові програми сформовані на основі Гендерного паспорта відображають: статистику й аналітику про містян, їх соціальний статус, вік, стан здоров'я, рівень оплати праці, кількість багатодітних родин, самотніх матерів, людей чи дітей з інвалідністю тощо. Збір такої інформації дозволить виявити ступінь рівності мешканців територіальних громад у доступі до ресурсів, економічних, освітніх, фінансових, соціальних послуг, повноважень щодо прийняття рішень, контролю над активами, станом дотримання прав і свобод тощо. Розуміючи специфіку потреб населення, можна планувати фінансування найбільш затребуваних соціальними групами послуг. Гендерний паспорт дає змогу зрозуміти, як вести політику розвитку регіону загалом і які нюанси слід врахувати при плануванні бюджету, будівництва нових інфраструктурних об'єктів [3-5].

Дієвим підходом до впровадження політики гендерної рівності в місцевих громадах є гендерне бюджетування. Нині набирають обертів ініціативи сприяння жіночому підприємництву, заохочення активних жінок до участі у політичному житті громад, створюються жіночі ради, депутатські об'єднання жінок, проводяться інформаційні кампанії тощо. В Україні активно діють платформи «Жінки в бізнесі», де жінки-підприємці мають змогу ділитись досвідом та отримувати потужні кейси від найдосвідченіших фахівців своєї справи, зростаючи та укріплюючи власні позиції в бізнесі. Головним критерієм у підтримці владою гендерної тематики в місцевому бізнесі повинен бути професіоналізм незалежно від статі.

Протягом останніх десятиліть збільшилося представництво жінок в українській політиці, зростає їхня участь і в передвиборчих кампаніях громад. За даними статистики у місцевому самоврядуванні, зокрема у сільських радах жінки складають більшість – 54%. У міських радах майже паритет: 47% жінок до 53% чоловіків. Щоправда, у районних та обласних радах жінки все ще у меншості: 24% і 15% відповідно [1].

Пріоритетним залишається і питання соціального захисту жінок. У багатьох місцевих громадах працюють Центри гендерної рівності, запобігання та протидії насильству, організуються гарячі лінії психологічної підтримки і кризові кімнати для постраждалих від домашнього насильства, діє соціальне таксі для перевезення дітей з інвалідністю та інші проекти і мобільні групи, із надання соціально-психологічної допомоги сім'ям, що потребують захисту.

В Україні сформована цілком достатня законодавча база для реалізації муніципальної гендерної політики, що діє відповідно до вимог Європейського Союзу, гендерного законодавства та європейських демократичних цінностей, діє закон «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» [2].

У затверджених Наказом Міністерства соціальної політики України No 359 «Методичних рекомендаціях з реалізації гендерного підходу та підходу, що базується на дотриманні прав людини на рівні територіальних громад» (грудень 2022 р.), практичним інструментом реалізації гендерної політики на рівні територіальної громади є Європейська хартія рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад [4].

Нині до Європейської хартії в Україні долучилася 81 територіальна громада. Підписання цього документу є важливим практичним інструментом розвитку гендерної політики місцевих громад. Регулятивну, інформативну та консультативну функції у впровадженні Європейської хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад виконують також Асоціація міст України, Всеукраїнська Асоціація об'єднаних територіальних громад та ін. [5,6,7]. Зорієнтовуючи роботу муніципальних влад на шляху до європейських демократичних цінностей, нормативні акти сприяють налагодженню партнерства з іншими українськими та європейськими муніципалітетами, сприяють розвитку євроінтеграційного курсу України.

Література:

1. Гендерна політика на місцевому рівні – 2020: результати опитування 839 місцевих громад України. URL : https://gender.auc.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/genderna_polityka_na_miscevomu_rivni2020.pdf

2. Державна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 р. No 752-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/nps/pro-skhvalennia-derzhavnoi-stratehii-zabezpechennia-rivnykh-prav-ta-mozhlyvostei-752-120822>.

3. Європейська хартія рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад: чому це потрібно українським громадам? Всеукраїнська асоціація ОТГ : Сайт. 2021, 3 груд. URL : <https://hromady.org/yevropejska-xartiya-rivnosti-zhinok-i-cholovikiv-u-zhitti-miscevix-gromad-chomu-ce-potribno-ukra%D1%97nskim-gromadam/>

4. Методичні рекомендації з реалізації гендерного підходу та підходу, що базується на дотриманні прав людини, на рівні територіальних громад: затверджено Наказом Міністерства соціальної політики України No 359 від 27 грудня 2022 р.

5. Стратегія Асоціації міст України з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на 2020-2022 роки: затверджено Рішенням Правління Асоціації міст України 18 лютого 2020 року No 5. URL : https://gender.auc.org.ua/wp-content/uploads/2021/01/rishennya_pravlinnya_amu_18_lyutogo_2020_roku.pdf

6. Стратегія з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків Асоціації міст України на 2017-2018 роки: затверджено Рішенням Правління Асоціації міст України 21 березня 2017 року No 3. URL : https://www.auc.org.ua/sites/default/files/strategiya_gender.pdf

7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ КАФЕДРИ КУЛЬТУРОЛОГІЇ, ФІЛОСОФІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА ПНПУ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТ І ГРОМАД

Лук'яненко О. В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Lukyanenko.ov@gmail.com*

Актуальність дослідження. Вивчення складових 11 Цілі Сталого розвитку ООН – «Сталий розвиток міст і громад» актуальне в умовах глобалізації, урбанізації та змін клімату. **Різке зростання урбанізації** створює навантаження на міську інфраструктуру, транспортні системи, житлові умови та інші ресурси. Міста є головними джерелами забруднення повітря, викидів парникових газів та енергоспоживання. Розвиток стійких екологічних рішень, таких як «зелені» будівлі, громадський транспорт, парки та ефективне управління відходами, допомагає зменшити негативний вплив на довкілля. Міста є осередком великих соціальних нерівностей. Сталий розвиток включає забезпечення доступу до житла, безпечних громадських просторів, основних послуг (вода, енергія) для всіх верств населення, зокрема малозабезпечених груп. Збереження культури міст і громад також є важливою складовою Цілі 11 Сталого розвитку ООН, оскільки культура є основою ідентичності будь-якої спільноти та сприяє соціальній згуртованості, креативності та сталому розвитку. Міста з багатою історією мають архітектурні пам'ятки, культурні об'єкти та традиції, що потребують захисту. Це не лише питання туризму, а й підтримки колективної пам'яті та ідентичності. Розвиток міст повинен враховувати збереження цих об'єктів та інтеграцію їх у сучасне життя, щоб вони не зникли під тиском нових будівель або технологій. Міське середовище є джерелом багатого культурного різноманіття, що виражається через мистецтво, ремесла, музику, танці та інші форми творчості. Збереження цих традицій сприяє розвитку туризму, а також зміцнює зв'язки між різними соціальними групами та поколіннями. Сучасні міста часто є домівками для людей різних національностей, етнічних груп та релігій. Сталий розвиток передбачає створення простору для гармонійного співіснування культурного різноманіття, захисту прав меншин і підтримки міжкультурного діалогу. Це допомагає запобігати соціальним конфліктам та сприяє інклюзивному суспільству. Відновлення та адаптація культурно значущих місць – це спосіб зберегти історичні та культурні аспекти міст. Ревіталізовані простори, такі як парки, площі, старі будівлі, музеї та культурні центри, можуть слугувати осередками громадської активності та творчості, підвищуючи якість життя мешканців. Системи освіти в містах повинні сприяти передачі культурних знань та навичок новим поколінням. Це може включати інтеграцію культурної спадщини та традицій у шкільні програми, підтримку мистецьких шкіл та інших освітніх ініціатив. Міста з багатою історією та культурною спадщиною можуть розвивати культурний туризм, що стимулює економічний розвиток і створює робочі місця. При цьому важливо, щоб розвиток туризму не шкодив самим культурним об'єктам. Таким чином, збереження культури в рамках Цілі 11. сталого розвитку сприяє формуванню гармонійного та життєздатного міського середовища, де цінується і підтримується історична та культурна спадщина, що підсилює загальну ідентичність і згуртованість громад.

Мета дослідження. На прикладі діяльності кафедри культурології показати втілення в життя окремих аспектів Цілі 11 Сталого розвитку ООН у площині збереження культури міст і громад.